

Helgrøde for norske forhold

Erik Brodshaug, Fag og Forskning TINE, Norsk melkeråvare

Helgrøde

- 1.Næringsverdi:** Supplerer GODT grassurfôr med energi og fiber, holder vomma frisk og kan øke fôropptaket
- 2.Årssikker:** Sikker erstatning for maissurfôr som kan dyrkes over hele landet
- 3.Fleksibilitet:** Kan høstes på ulike stadier etter behov, tilpassa årsvariasjon i grovfôravling, gjenlegget, tilpassa mange dyregrupper, god risikohåndtering!

References

- [1] [Wholecrop: A Potential Alternative Forage - The Dairy Site](#)
- [2] [The Wholecrop Guide - qualitysilage.com](#)
- [3] [Wholecrop a valuable feed option - Farmers Weekly](#)

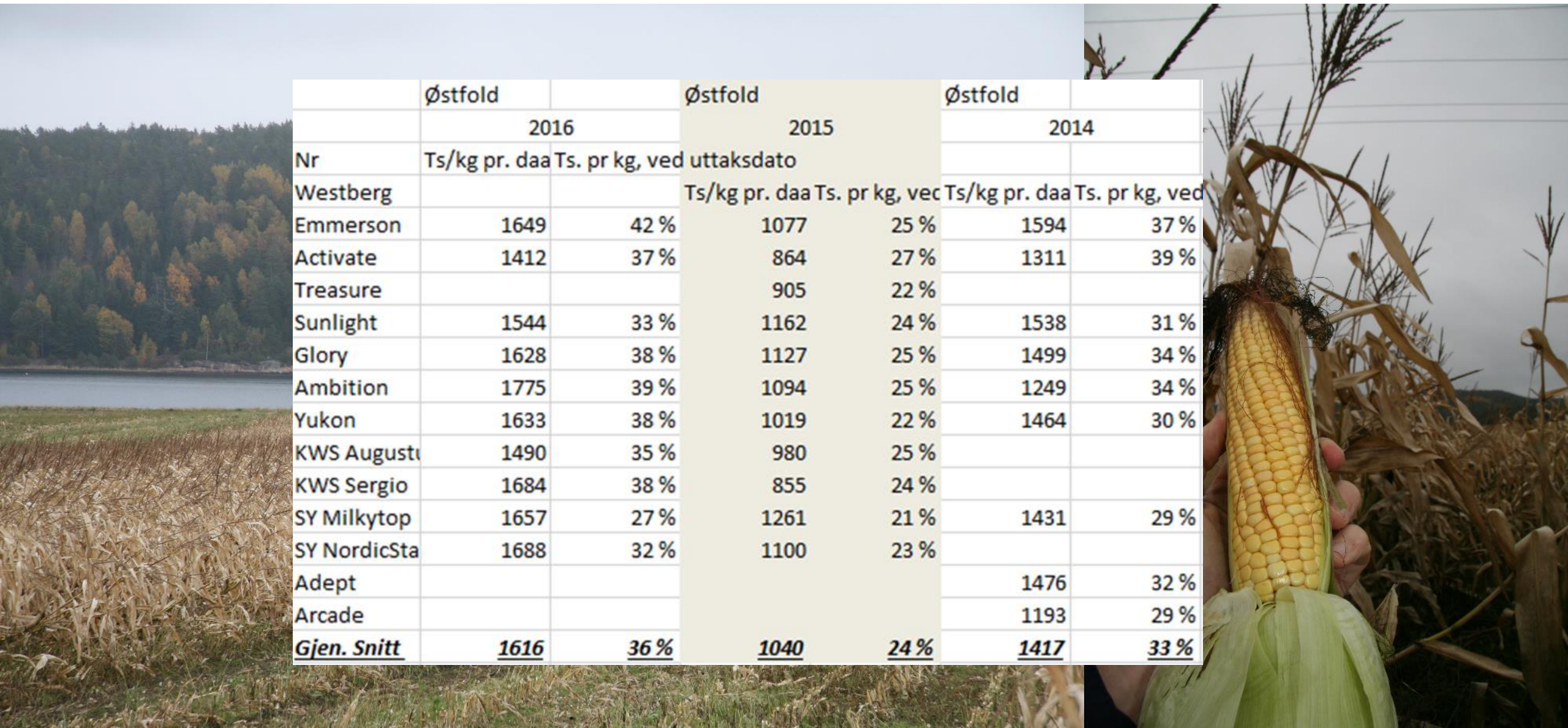

Maissurfôr, hvorfor er det så stort over hele verden....?

	Østfold		Østfold		Østfold	
	2016		2015		2014	
Nr	Ts/kg pr. daa Ts. pr kg, ved uttaksdato		Ts/kg pr. daa Ts. pr kg, ved uttaksdato		Ts/kg pr. daa Ts. pr kg, ved uttaksdato	
Westberg						
Emmerson	1649	42 %	1077	25 %	1594	37 %
Activate	1412	37 %	864	27 %	1311	39 %
Treasure			905	22 %		
Sunlight	1544	33 %	1162	24 %	1538	31 %
Glory	1628	38 %	1127	25 %	1499	34 %
Ambition	1775	39 %	1094	25 %	1249	34 %
Yukon	1633	38 %	1019	22 %	1464	30 %
KWS August	1490	35 %	980	25 %		
KWS Sergio	1684	38 %	855	24 %		
SY Milkytop	1657	27 %	1261	21 %	1431	29 %
SY NordicSta	1688	32 %	1100	23 %		
Adept					1476	32 %
Arcade					1193	29 %
<u>Gjen. Snitt</u>	<u>1616</u>	<u>36 %</u>	<u>1040</u>	<u>24 %</u>	<u>1417</u>	<u>33 %</u>

- Effektiv fiber og stivelse på en gang
- Felles jordarbeiding for helgrøde og gjenlegg
- Mekanisk ugraskamp og stor avling i gjenleggsåret
- God utnyttelse av husdyrgjødsel

Agronomi

Arbeidsbesparende

Økonomi

Veldig bra for kuvomma

Mais light, bedre alternativ for de fleste.....?

Enklere å etablere om våren

Kan klare seg med vanlig såutstyr

Kortere veksttid, enklere innhøsting som gjør mindre skade

Maisen gir større avling

Mer stivelse og mer fiber

Avhenger av modningsgrad...

Egner seg ikke som dekkvekst for gjenlegg!

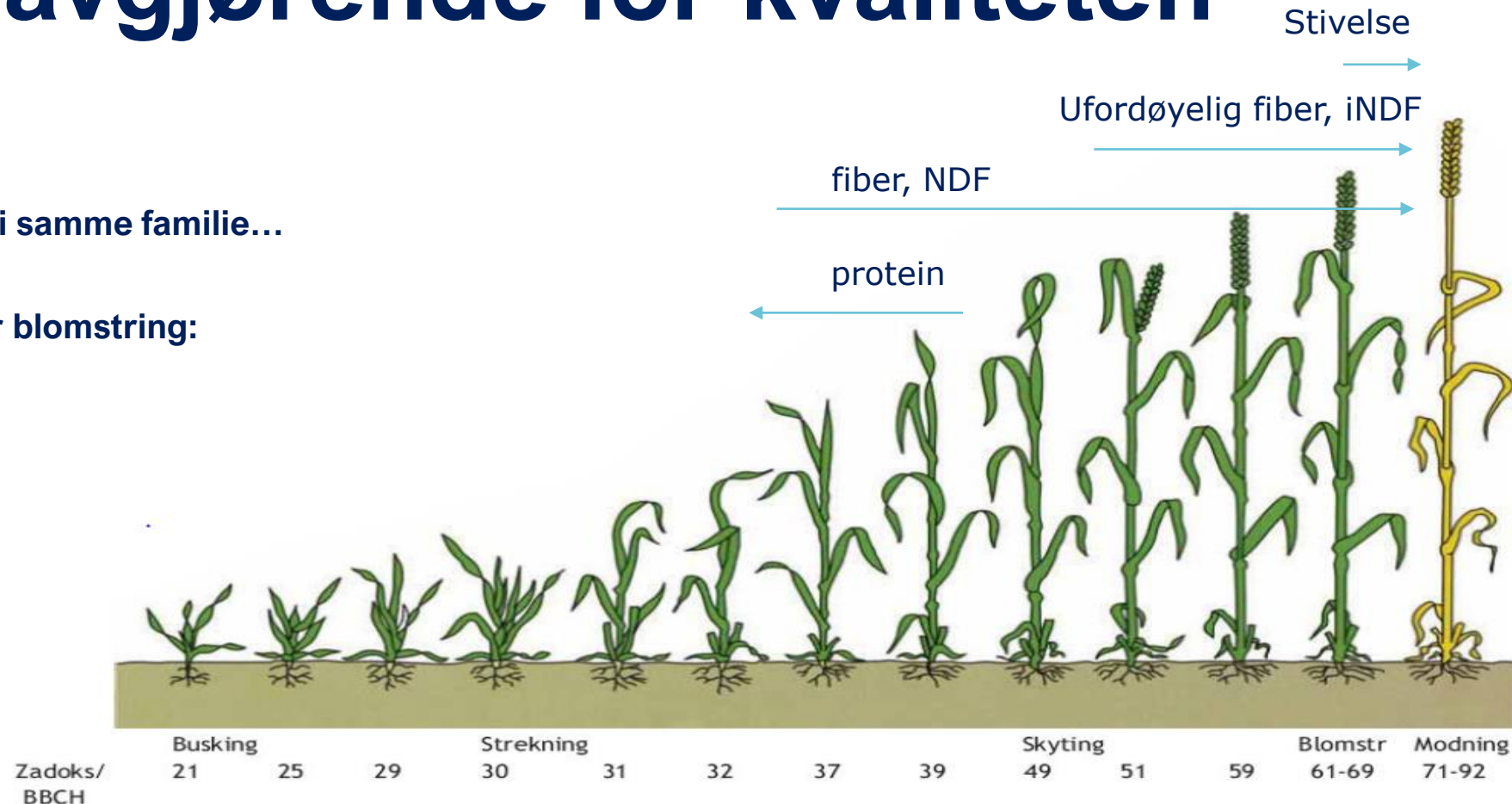
Havre
Bygg
Hvete
Erter
Bønner
Helgardering?

Aks/kolbe og modningsgrad avgjørende for kvaliteten

Korn, mais og gras er i samme familie...

Modningsstadier etter blomstring:

- Melkemosning
- Deigmosning
- Gulmosning

Gulmodningsstadiet defineres som det tidspunktet i modningsforløpet når stofftransporten inn til kornet avsluttes. Dette skjer når vanninnholdet er kommet ned i 38-40%. Hele planta er da gul, bortsett fra grønne leddknuter og litt grønt på begge sider av disse. Ofte er det også noe grønt igjen i bukura på kornet. Gulmodning tilsvarer Zadoks 87.

Hvetehelgrøde NorFor

Lab.nr.	NOS006477-13	Tatt ut	21.10.2013
Oppdragsnr	97061057-2014339	Prøve mottatt	23.10.2013
Prøvetype	Grovfôr STORFE for NorFôr	Analysereport klar	29.10.2013
Dyreslag	Storfe		
Fôrslag	06-0535. Hvete, helsæd	Botanisk sammensetning	
Høstedata	07.09.2013		
Silotype	Plansilo		
Tilsetningsmiddel	Andre		
Merket	Helsæd hvete med Kofasil Mais		

Parameter	Resultat	Lands- snitt	Enhet	Parameter	Resultat	Lands- snitt	Enhet
Tørrestoff	54.2		%	*Melkesyre NIR	20		g/kg TS
Aske	49		g/kg TS	*Eddiksyre NIR	10		g/kg TS
Råprotein	95		g/kg TS	*pH	4.3		
Løselig råprotein	505		g/kg rProt	*Ammoniakk-N NIR	59		g/kg N
NDF, fiber	428		g/kg TS				
iNDF, ufordøyelig fiber	263		g/kg NDF				
Stivelse med etanolvask	293		g/kg TS				
OMD, fordøyelighet	65.2		%				

Fôrverdier i NorFor		
NEL 20	5.42	MJ/kg TS
AAT 20	73	g/kg TS
PBV 20	-18	g/kg TS
Fylle Verdi	0.51	FV/kg TS
Tyggetid indeks	62	min/kg TS
Opptaksindeks	93	%av normal

Etter korreksjon pdNDF (3,5% pr time)

5,96	MJ/kg TS

Kombinert med belgvekster? N-fiksering/proteinverdi

Høsteteknikk

+

Stubbehøyde
Drysstap
Snitting
Kornknuser
Kapasitet
Entreprenør

—

Entreprenør
Egnet utstyr
Silokapasitet
Pakking
Ensilering
Risiko uttak

Helgrøde, rundballer

-Stubbehøyde

Minimum 10 lag plast/duk over lager

-Stengelbehandler

Ensilering/uttak/forbruk

Drysstapet kan bli betydelig!

Ekstra utfordrende

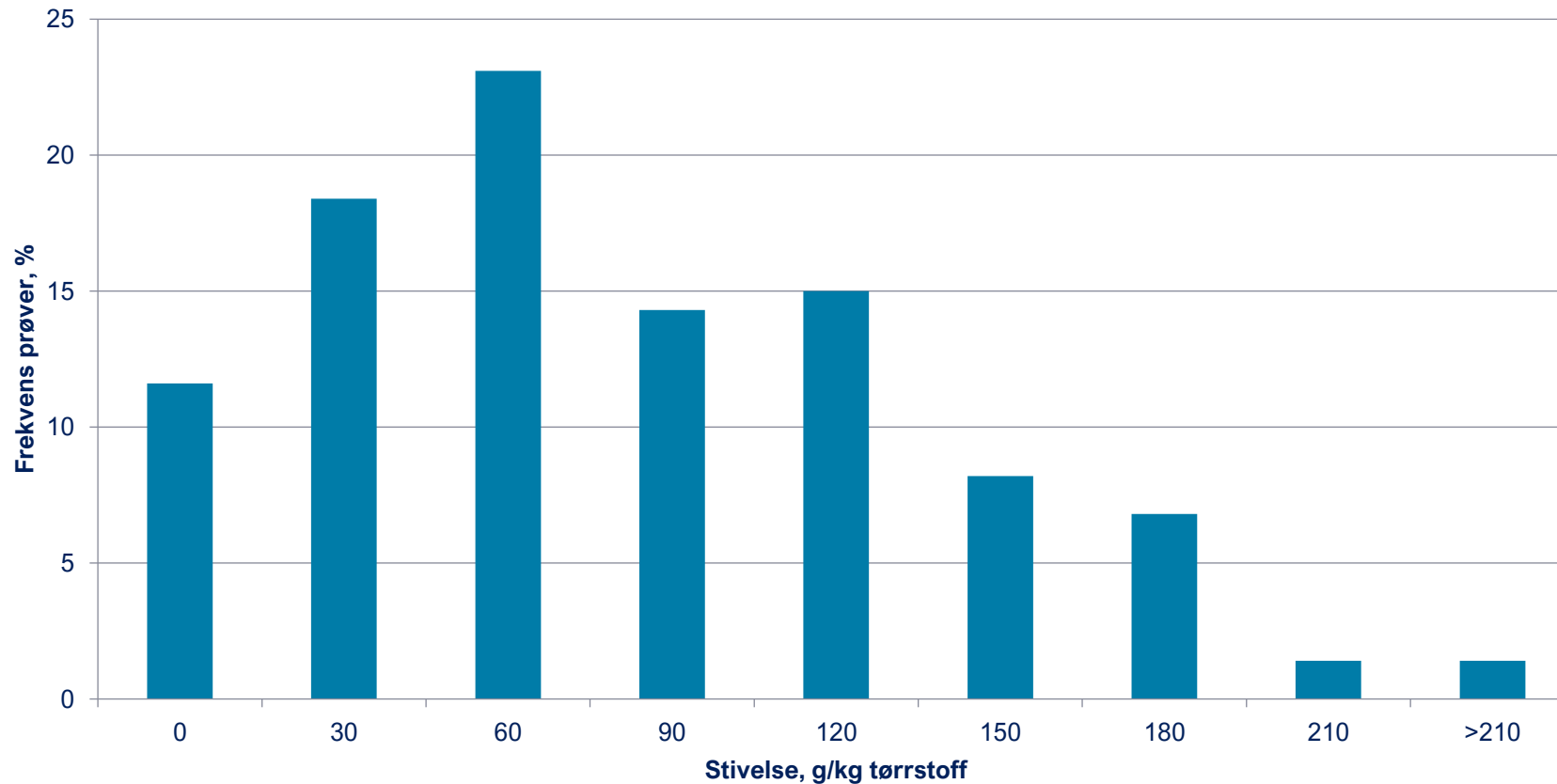

- Det er vanskelig nok å ensilere gras i plansilo
- Helgrøde er tørrere, stivere «hul i halmen»
- Ekstra nøye med pakking
- Ensileringsmiddel for aerob stabilitet

Hva viser analysene (FAS)?

Minimalt med stivelse.....kan det virkelig være så dårlig....?

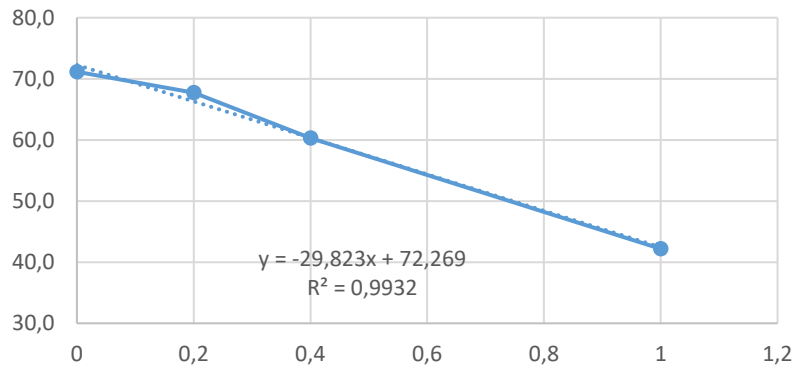

Fordøyelsesforsøk

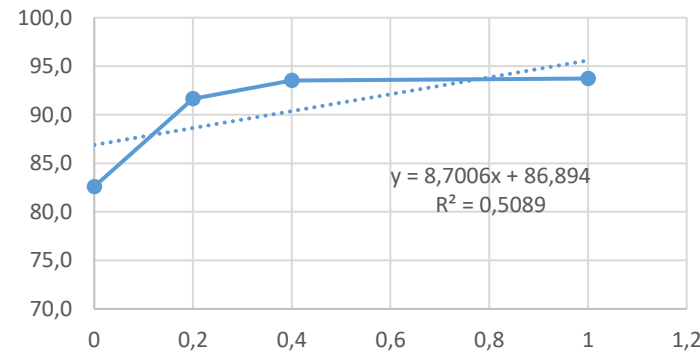

Stoffskifteforsøk med sau på vedlikeholdsfôring.....?

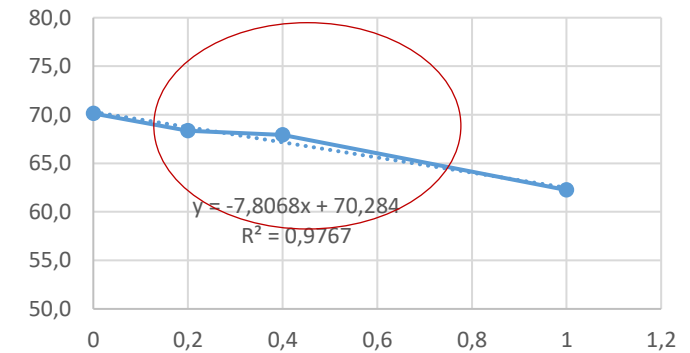
Trevler

Stivelse

Org.stoff

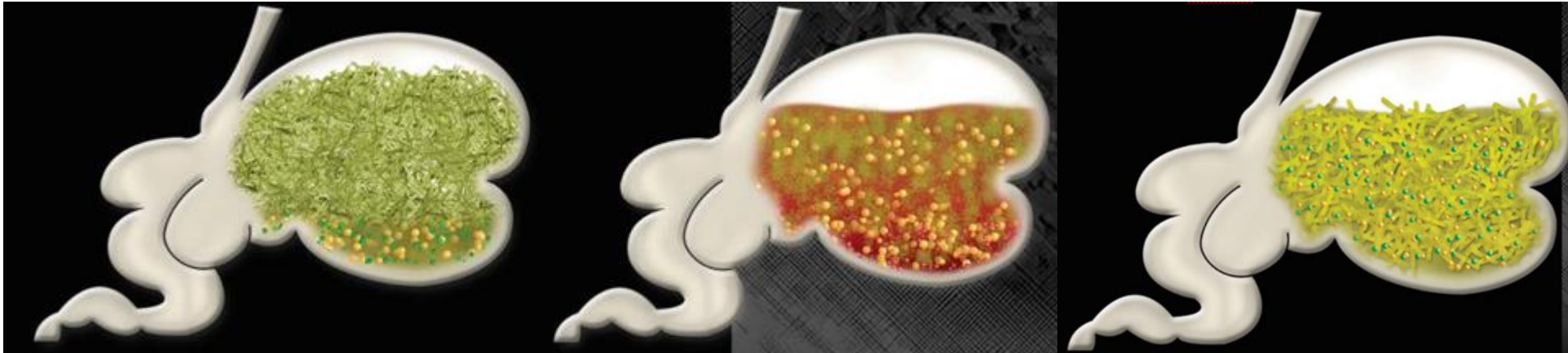
Tabell: Tabellen viser energiverdien av hvete-helgrøde for ulike blandingsforhold med surfôr med fast energiverdi, beregnet som differanseforsøk.

Energiverdi, pr kg TS	Netto energi, MJ
Surfôr, 100%	5,70
Helgrøde, 100%	4,98
Surfôr:Helgrøde, 80:20	5,54
Surfôr:Helgrøde, 60:40	5,51 (5,41)

Alt for svake?

Synergieffekt som vi har vanskelig for å beregne fullt ut i NorFor?

Helgrøde, vomeffekt?

«grasvom»

«sur-vom»

«balansert vom»

Effekten vil avhenge av totalrasjonens sammensetning!

Ser du hva du ser?

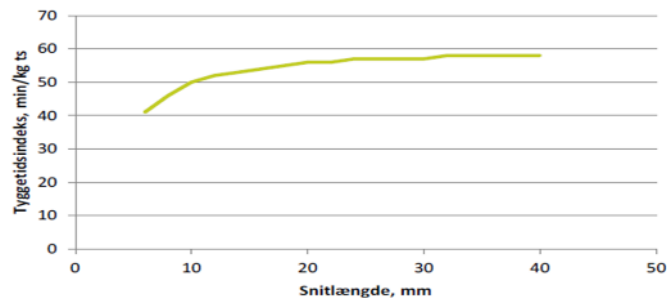
Helgrøde, effekt på melke kvaliteten

12.06.13	3919	Z	17			4.12	3.41	4.90	240			524		4.0	0.2		
24.06.13	5374	Z	20			4.20	3.38	4.85	260			521		3.5	0.1		
JUN. 2013	58029	Z E	50			4.2	3.4		0		E	525	E		0.2	E	J
08.07.13	4565	Z	12			4.20	3.36	4.82	220			526		4.7	0.4		
16.07.13	4693	Z	15			4.16	3.43	4.83	200			527		5.8	0.2		
JUL. 2013	48879	Z E	50			4.2	3.4		210	E	E	527	E		0.3	E	J
05.08.13	5047	Z	17			4.09	3.43	4.82	260			528		4.2	0.3		
27.08.13	5032	Z	22			4.20	3.51	4.79	180			530		4.7	0.1		
AUG. 2013	50028	Z E	50			4.1	3.5		216	E	E	529	E		0.2	E	J
10.09.13	5046	E	3			4.23	3.56	4.79	220			529		3.8	0.2		
10.09.13	5046	Z	21														
24.09.13	4952	Z	11			3.77	3.54	4.84	180			526		4.1	0.1		
SEP. 2013	52736	Z E	50			4.0	3.6		199	E	E	528	E		0.2	E	J
08.10.13	5101	Z	16			3.85	3.61	4.80	190			528		4.2	0.1		
22.10.13	5230					4.25	3.65	4.80	180			529		5.6	0.1		
28.10.13	5302	Z	8														
OKT. 2013	51307	Z E	50			4.1	3.6		185	E	E	529	E		0.1	E	J

Langt eller kort?

ENDA VIKTIGERE MED HELGRØDE!

Figur 1. Beregnet tyggetidsindeks afhængigt af grovfoderets teoretiske snitlængde (TCL). (Nørgaard et al., 2011).

Samme ytelse
Gitt nok etetid.....!

Oppsummering

- Det ER høy andel iNDF i helgrøde
- Får ikke med oss stivelsen, redsel for drysstap/hele korn?
  - Stubber vi for lavt, slåmaskin vs skjærebord?
- Rundball for stor enhet i praktisk fôring med helgrøde!
  - Halvdårlig surfôr blir IKKE bedre med helgrøde!

Resultat:

- Lav energiverdi (fordøyelighet)
- Fyller for mye til å bruke det som melkekufôr, kan like gjerne bruke halm?
  - Passer best som sinkufôr

MEN:

- Effekter av helgrøde i praktisk fôring som vi ikke kan «regne inn» i NorFor?
  - struktureffekt?
  - synkronisering PBV-stivelse fra godt gras?

Ikke for alle, interessant for flere....?